

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Václava Novotného v právní věci stěžovatele: **L. V. C.,** zast. advokátkou Mgr. Darinou Kučerovou, se sídlem AK Masarykovo nám. 193/20, Děčín, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu v řízení o kasační stížnosti stěžovatele proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. 8. 2004, č. j. 59 Az 313/2003 – 19,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. 8. 2004, č. j. 59 Az 313/2003 – 19, **se zrušuje** a věc **se** mu **vrací** k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 17. 12. 2003, č. j. OAM-6386/VL-07-05-2003, byla zamítnuta žádost stěžovatele o azyl jako zjevně nedůvodná dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona. č. 325/1999 Sb. o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Podanou žalobu proti rozhodnutí Krajský soud v Ostravě výše označeným usnesením odmítl. Proti usnesení krajského soudu podal stěžovatel kasační stížnost, ve které uplatňuje důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.). Stěžovatel byl usnesením krajského soudu vyzván k odstranění vad žaloby, kterou podal ve vietnamském jazyce. Obsahu výzvy soudu v českém jazyce však neporozuměl, proto vytýkaný nedostatek nemohl odstranit. Nezákonnost napadeného usnesení soudu spatřuje v tom, že mu ze strany soudu nebyl ustanoven tlumočník, resp., že byl vyzván k odstranění vad žaloby toliko v českém jazyce. Postupem soudu mu byla odňata možnost předložit na podporu svých tvrzení důkazy a doplnění. Současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve vyjádření popřel oprávněnost kasační stížnosti a v dalším odkázal na správní spis.

Usnesením krajského soudu byl odmítnut návrh stěžovatele dle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. z důvodu nesplnění podmínek řízení. Nejvyšší správní soud považuje za vhodné předeslat, že není jeho úkolem znovu komplexně posuzovat otázku, zda stěžovateli měl či neměl být žalovaným azyl přiznán, nýbrž má posoudit, zda předchozí řízení trpělo vadami spadajícími pod vymezení v § 103 odst. 1 s. ř. s. tvrzenými v kasační stížnosti, popřípadě některými dalšími vadami, k jejichž přezkumu je Nejvyšší správní soud povolán v řízení zahájeném podanou kasační stížností z úřední povinnosti. Úkolem Nejvyššího správního soudu tedy je přezkoumat správnost postupu použitého krajským soudem.

Není sporu o tom, že řízení ve správním soudnictví je plně ovládáno zásadou dispoziční a je na žalobci, zda proti rozhodnutí správního orgánu jímž se zakládají, mění ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti, podá žalobu u soudu či nikoliv. Je pouze na žalobci, aby v případě, kdy se bude domáhat ochrany svých práv žalobou u soudu, v této žalobě jasně vymezil, které výroky správního rozhodnutí napadá a v žalobních bodech pak specifikoval, z jakých skutkových a právních důvodů považuje napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné (§ 71 s. ř. s).

V důsledku přísně dispoziční zásady v řízení o žalobách proti rozhodnutím správního orgánu musí žaloba obsahovat žalobní body, z nichž musí být patrno, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce či žalobkyně napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné [§ 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Pokud žaloba žádný žalobní bod neobsahuje, může být tento nedostatek podmínek řízení odstraněn, a to ve lhůtě pro podání žaloby, jak vyplývá z citovaného ustanovení § 71 odst. 2 s. ř. s. V souzené věci je zřejmé, že posuzované stěžovatelovo podání žalobní body a tvrzený rozpor napadeného rozhodnutí Ministerstva vnitra se zákonem neobsahovalo, neboť stěžovatel v něm sice označuje napadené rozhodnutí žalovaného, dále pouze požaduje přezkoumání žádosti o azyl, aniž zmiňuje skutkové a právní důvody, z nichž by bylo patrno proč považuje rozhodnutí žalovaného za nezákonné.

Správní soudnictví je institutem, který slouží k zajištění právní ochrany fyzických a právnických osob, které byly rozhodnutím správního orgánu zkráceny na svých subjektivních právech. Žaloba proto musí kromě obecných náležitostí podání (§ 37 odst. 2 a 3 s. ř. s.) obsahovat nejen tvrzení o tom, že žalobce byl zkrácen na svých právech, ale i specifikaci toho, jakými porušeními zákona v napadeném rozhodnutí byl žalobce na svých právech zkrácen, tedy uvedení důvodů, v čem žalobce spatřuje nezákonnost rozhodnutí správního orgánu (§ 71 odst. 1 písm. a) a ž f) s. ř. s.). Možnost napadení pravomocného správního rozhodnutí a zejména možnost jeho zrušení soudem je bezesporu určitým zásahem do principu právní jistoty. Proto zákon stanoví, že žalobu je možno podat v poměrně krátké lhůtě podle ust. § 72 odst. 1 s. ř. s., ale i to, že jen v této lhůtě je možno žalobu rozšířit, tedy i uvádět další žalobní důvody (§ 72 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

Podle ust. § 37 odst. 5 s. ř. s. obsahuje-li podání vady, vyzve předseda senátu podatele k jejich odstranění a stanoví k tomu lhůtu. Nebude-li podání ve lhůtě doplněno nebo opraveno a v řízení nebude možno pro tento nedostatek pokračovat, soud řízení o takovém podání odmítne; o tom musí být podatel ve výzvě poučen.

Ze spisového materiálu vyplynulo, že k podání žalobce, učiněného ve vietnamském jazyce, které neobsahovalo náležitosti dle § 71 s. ř. s, krajský soud žalobce usnesením ze dne

30. 4. 2004, č. j. 59 Az 313/2003 – 15, v českém jazyce vyzval, aby uvedl žalobní body, z nichž musí být patrno, z jakých skutkových a právních důvodů považuje napadené výroky rozhodnutí žalovaného za nezákonné nebo nicotné, jakých konkrétních pochybení se žalovaný dopustil při zjišťování skutkového stavu nebo při právním posouzení věci.

Skutečnost, že účastníkem řízení je cizí státní příslušník, sama bez dalšího nemůže být předpokladem, že soud bude povinen přistoupit k poučení účastníka v jazyce, který účastník ovládá. V daném případě, za situace, kdy správní řízení ve věci azylu probíhalo za účasti tlumočníka v rodném jazyce stěžovatele, žaloba byla podána stěžovatelem ve vietnamském jazyce, vyšla najevo potřeba a soud měl dostačující indicie proto, aby postupoval způsobem, který by umožnil stěžovateli účinnou ochranu svých práv. Obdržel-li stěžovatel poučení o uplatnění svých práv v soudním řízení v českém jazyce, který nepochybně neovládal a tudíž jeho obsahu nerozuměl, nepoučil soud stěžovatele řádně o jeho procesních právech a povinnostech v takovém rozsahu, aby v řízení neutrpěl újmu. Vada předchozího řízení nemohla být proto zhojena jen tím, že soud usnesení, kterým žalobu odmítl doručil stěžovateli ve vietnamském překladu.

Nejvyšší správní soud shledal důvodnou námitku stěžovatele spočívající v tom, že byla porušena jeho zákonná práva v řízení o žalobě před soudem I. stupně, jelikož mu nebyla umožněna faktická účast v tomto řízení.

Ve smyslu § 36 odst. 1 s. ř. s. má soud povinnost zachovávat rovné postavení účastníků, zejména poučením o jejich procesních právech a povinnostech. Explicitní vyjádření principu rovného postavení účastníků řízení, kde zpravidla stojí proti sobě fyzická nebo právnická osoba na straně jedné a správní orgán na straně druhé, považuje soud ve správním soudnictví za zvlášť důležité. Tato povinnost soudu je výrazem ústavně zaručeného práva na soudní a jinou právní ochranu zakotveného v čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Uvedené ustanovení zakládá právo na právní pomoc v řízení před soudy, a to již od počátku řízení. Cizinec v řízení o azylu musí být o právu vyjádřit se k možnosti rozhodnout o věci samé bez jednání (§ 51 s. ř. s.) poučen v jazyce, jemuž rozumí.

Předpokladem k uplatnění zákonného práva účastníka řízení jednat ve svém mateřském jazyce, resp. práva na tlumočníka (čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod), jakož i práva vyjádřit se k možnosti rozhodnout o věci samé bez jednání (§ 51 s. ř. s.), je takové poučení, ze kterého je srozumitelný jeho obsah. Při plnění své poučovací povinnosti má soud vycházet z okolností případu a volit takové prostředky a způsob, aby účastník nebyl na svých ústavně zaručených právech krácen. Obdržel-li stěžovatel výzvu soudu, v níž mu byly sděleny skutečnosti rozhodné k uplatnění jeho práv v řízení před soudem v jazyce, kterému nerozuměl, a proto mu nebyl znám její obsah, dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že soud I. stupně nedostál své povinnosti stanovené v ustanovení § 36 s. ř. s. a vůči stěžovateli nepostupoval v souladu s čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Rozhodnutí soudu v I. stupni je tak stiženo nepřezkoumatelností z důvodu vady řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Proto Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil rozhodnutí krajského soudu a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

V dalším řízení se soud I. stupně zaměří na nápravu vytýkaného pochybení; volba prostředků přitom bude záviset na úvaze soudu s ohledem na veškeré okolnosti rozhodné pro to, aby stěžovatel byl schopen účinně hájit svá práva v soudním řízení

Vzhledem k tomu, že soud postupoval ve smyslu,ust. 56 s. ř. s., a rozhodl ve věci samé přednostně, nerozhodoval již samostatně o žádosti o přiznání odkladného účinku.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne Krajský soud v Ostravě v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 30. března 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu